

ELŐFIZETÉSI ÁRA :
 EGÉSZ ÉVRE 16.- K | FÉL ÉVRE 8.- K
 NEGYED ÉVRE 4.- K

FŐSZERKESZTŐ :
 DR. BISCHITZ BÉLA
 ÜGYVÉD.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL
 BUDAPEST, V., SAS-UTCA 20.
 TELEFON 108-00.
 HIRDETÉSEK mm. SZÁMITÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT.

A második földgázkitörés.

Az erdélyi gázmedencének meg van a második szenzációja.

Amint az már a napilapok híradása után köz tudomásra jutott, e hó 13-án *Magyarsáros* község közvetlen közelében, a 18. számú gázkuttól alig 500 méternyire a földgáz vulkánikus erővel kitört.

Az első híradások tulzotaknak bizonyultak. Azt mondták, hogy a gáz a föld mélyéből előtörve mintegy 160 holdnyi területen lángba borította a környéket, azonban a kolozsvári kutatóhivaltól közreadott jelentés szerint a kitörés nem volt ilyen nagyarányú s csak mintegy 10 holdnyi területre határolódott.

Szakközönségünk előtt nem ismeretlen az, hogy a sármási 11. számú gázkut elzárása közben, 1910-ben annak környékén hatalmas erővel robbant föl és tört elő a földgáz. A mostani magyarsárosi robbanás tehát már a második ilyen sajnálatos esemény az erdélyi földgáz kutatása óta.

A magyarsárosi boltozat, amelyben a gázkitörés történt, az ugynevezett *sármás—bázna—ujgyházai* antiklinálison van. A boltozatban jelenleg két produktív gázkut van megfurva, u. m. a 19. számú, amely mintegy 5 kilométerre van *Dicsőszentmártontól* és a 18. számú, amelynek távolsága *Magyarsárostól* alig egy kilométer.

A 18. számú kut mélysége 153·8 m., gázszolgáltató képessége naponként 196.000 m³, a gázfeszültsége 17·8 atmoszféra. A 19. számú kut 327·73 méter mély, naponként csak 40.166 m³ gázszolgáltatásra képes, gázfeszültsége 32 atmoszféra. A 18. számú gázkutnak tehát kisebb a gázfeszültsége, de nagyobb sokkal a gázszolgáltató képessége, mint a 19. számúé.

A 18. számú kuttól északra, alig egy fél kilométerre van egy gázkiömlés, amely már évszázadok óta ismeretes.

A gáz itt előlör a földből. A gázkiáramlás elősegítésére a falu lakosai kisebb gödröt ástak, ebben gyújtják meg a gázt, amely ott méteres lánggal ég.

Ezt a helyet hívják állítólag *Zúgónak* és ettől lobbant volna a gázkitörés idejében lángra a robbanás hasadékain kiáramló gáz.

A gázkitörés lényegét, annak mérvét a szűkszavu és valószínűleg tompított híradások és nyilatkozatok nyomán nem áll módunkban jellemezni. De nézetünk szerint az egész dologban nem is annyira a pusztítás nagysága, mint az a tény érdemel különös figyelmet, hogy ez már az erdélyi medence gázforrásainak föltárása óta a *második* ilyenemű gázkitörés.

Ez a második gázkitörés nézetünk szerint, kell hogy ráirányítsa szakközönségünk figyelmét újból arra a nagyveszélyre, amely az erdélyi gázmezőt a *korai* és *nagyarányú* feltárás és az elzárt gázkutak ki nem használása miatt fenyegeti.

Közludomásu már most az a szomorú tény, hogy a földgáz országos és nagyobbarányú kihasználásáról ezidő szerint szó sem lehet. A feltárt és elzárt kutakban lefojtott gáz igen nagy veszedelmet jelenthet.

Megisméltődhetnek az eddigi kitörések a kutak környékén.

Ezeknek a kitöréseknek nyomán a gáztartó rétegek és boltozatokban olyan nyílások támaghatnak, amelyeket eltömni nem lehet s amelyekben haszonatlanul áramlik ki a becses gáz.

Ezek a gázkitörések veszélyeztethetik az egyes gáztartó boltozatokat, de az egyes módokon kívül veszélyeztethetik magát az egész gázmezőt is, ha sűrűn ismétlődnek.

Mi annak idején hangoztattuk a sok feltárás céltalanságát és veszedelmességét.

Sajnálatos, hogy az illetékesek engedtek annak a szerencsétlen üzleti szempontnak, amelynek ugyan okos célja volt az országos kihasználás; de egyenes büne az, hogy az országos kihasználás nagy üzletére való alkudozás légvárjaiért olyan sok gázkutat furattott. Mert amíg saját szemével nem látta, nem akarta hinni, hogy az erdélyi medence egyike a világ legnagyobb gázmezőinek.

Az országos kihasználás, a nagy üzlet nem sikerült, azonban a sok megfúrt boltozattal veszélyeztettük kiszámíthatatlan értékű földgáz kincsünket.

Nekünk semmi okunk sincs kételkedni abban, hogy azok a szakemberek, akik a földgázt olyan elismerésreméltó szakértelemmel föltárták, a legna-

gyobb gonddal fognak örködni a felett, hogy a gázt el ne vesztegezzék s hogy a kutak elzárásánál és tömítésénél minden a lehető legnagyobb technikai rendben legyen. Azonban az a véleményünk, hogy ilyen nagyarányu föltárás és ki nem használás mellett a gázmező biztonsága *nem pusztán* a technikusok éberségétől és arravalóságától függ.

Nem tudjuk, hogy a mostani gázkitörés nyomán a szakközönség körében fog-e megindulni olyan tartalmas vita, mint a sármási gázkitörés után megindult.

Kivánatos volna.

A föltárt gázmező biztonsága olyan nagy nemzeti érdek, hogy annak megóvását nem szabad egyesek érzékenységétől és a nyilvánosságtól irtózó idegességétől függővé tenni.

Ami ezzel a nemzeti kincssel történik, annak nem szabad úgy végbemenni, mint az alkimisták munkájának; titkolódzó rejtelmességgel, hanem ki kell azt hozni a szakközönség elé márcsak azért is, hogy okulhassunk belőle.

Véleményünk az, hogy a gázföltárást és kihasználását ellenőrző technikusaink munkája még a legszigorubb bírálatot is kiállja! Nekik tehát nem lehet érdekük a titkolódzás.

A sármási gázkitörés okaira vonatkozólag, amint tudjuk, szakembereink véleménye nagyon is megoszlott. Az egyik párt a gázkitörést földrengés következtében beállott diszlokációkkal magyarázta. A másik párt kapcsolatot keresett a közeli gázkut elzárása, tömítése és a gázérupció között.

Meglássuk, hogy ezt a második gázkitörést meg lehet-e magyarázni egy második földrengéssel?

Az a magyarázat, hogy a gázkitörés teljesen esetleges és közötte, valamint a 18. számú kut között nincsen semmi összefüggés, mert már emberemlékezet előtt is volt a *Zúgó* környékén hasonló gázkitörés, legalább is nem logikus és fölötte gyanus kérdés, vajjon a leggondosabb tömítés mellett is nem köti-e össze a gázvezető rétegeket a furás a régebbi erupciós terület meglazult takaró köpenyével?

Ezen az okoskodáson elindulva, nem veszedelmes e egyáltalán furásokat olyan közel telepíteni egy régebbi erupciós területhez, mint amilyen közel van a *Zúgóhoz* a 18. számú kut?

Amint a régebbi vitából kitetszik, a sármási 11. számú kut is ilyen régebbi kitörés helyéhez van közel.

A magyarsárosi gázkitörés vizsgálata tehát a gázmező biztonsága szempontjából fölötte kivánatos. Az esetlegességre ráfogni a gázkitörést és azt *pusztán* azzal magyarázni, legalább is nem komoly dolog és ezt nem lehet megtenni anélkül, hogy az illető szaktudásának komolyságába vetett hitünk meg ne rendülne.

Nem lehet ésszerűen elfogadnunk azt a magyarázatot, hogy a magyarsárosi domban is csak esetlegesen tört ki a gáz földrengés vagy pedig a boltozatban végbemenő diszlokáció következtében. Ha

még így volna is, ezt a dolgot akkor is lelkiismeretesen meg kell vizsgálni.

Józan ésszel nem lehet abba egyszerűen beleenyugodni, hogy azért tört ki a gáz a *Zúgó* mellett, mert az régi kitöréses terület. Miért szünetelt a kitörés emberemlékezet óta? És miért ujult meg éppen a kutak lefurása és elzárása után nem is olyan nagyon sok idő múlva?

A magyarsárosi gázkitörés kell, hogy komoly tanulmány tárgya legyen és a jövőt illetőleg határozott intőjelül szolgáljon a gázmező biztonságának megóvására.

Komolyan meg kell vizsgálni a gázkitörés lehető okait és nem szabad kényelmesen beleenyugodni egy esetleges földrengés föltevésébe.

Az amerikai tapasztalatokból kellőképpen okulhatunk. Tapasztalatlanság és nembánomság miatt ott is rengeteg gázmennyiség ment ki hasztalan a levegőbe.

Amerika gázterületei elbirták a tapasztalatlanság és nembánomság hibáit. Nekünk csak ez az egyetlen gázmezőnk van. Ezt tehát minden tudásunkkal meg kell óvni a tönkremenéstől!

Az erdélyi medence alakulatáról geológusaink kutatásai után már tudjuk, hogy ott a gáztartó rétegeket fiatalokori és meglehetősen laza rétegek takarják. E rétegek kisebb ellentálló képessége még nagyobb óvatosságra int bennünket. Az ilyen alkotásu boltozatokban a gázkitörések gyakoribbak és könnyebben előidézhetők, mint a szilárdabb takaró rétegekből alkotott gáztartó dombokban.

A sok gáz kibuvás helyén amugy is meglehetősen sok gáz illan el már is a föld mélyéből. Aztán itt van most már a sármási és magyarsárosi erupció helye. Két hatalmas seb, amelyen át naponként valószínűleg több százezer köbméter gáz illan el, fuj ki a levegőbe. Ami sármáson és magyarsároson megtörtént, megtörténhetik a többi föltárt gázdomban is.

Azért nem szabad a véletlenségek kényelmes és megnyugtató álláspontjára helyezkedni.

Keresni kell az erupciók okát minden ésszerű és lehető vonatkozásban!

Ezért kivánatos, hogy ezt a gázkitörést is mennél több szakember tegye tanulmánytárgyává.

Kivánatos, hogy mentől szélesebb mederben induljon meg e fenyegető jelenség fölött a vita.

A valódi okot meg kell találni és ha van mód, védekezni kell e pusztító gázkitörések megakadályozása ellen.

Az államnak, amely az erdélyi gázmedencét milliókra rugó költséggel föltárta és még ezután is szándékszik szorgalmasan kutatni hazánk ásványkincsei után, első feladata ezeknek a kincseknek kellő biztosítása az értékesítés előtt.

Pusztán fölkutatni nem elég ezeket a kincseket, hanem azokat meg is kell tudni menteni a pusztulástól és értékesíteni kell tudni.

E két utóbbi képesség nélkül az egész kutatás nem lehet egyéb, mint pénz- és értékpusztítás.

Az erdélyi földgázt, ha nem sikerült nagyban kihasználnunk, legalább meg kell mentenünk egy szerencsésebb nemzedéknek.

Mi hisszük is, hogy az állam és illetékes szakemberei érzik is azt a végtelen nagy felelősséget, amely az erdélyi gázkincs megővésében rájuk nehezedik.

Ezért várjuk a magyarsárosi gázkitörés komoly tanulmányozását. Lehető kifürkészését az azt előidéző okoknak. Mert csak annak ésszerű megfejtésével és ilyen kitörések megakadályozásával láthatjuk biztonságban a mezősegi gáz boltozatokat

A bányabetyárok praxisa.

Irta: *dr. Hajdu Lajos*, magyar királyi főbányabiztos.

A zártkutatómáni területbiztosítás helyesebb elvei ismertetésének célzatával írott közleményünk szűk kerete nem engedte, hogy a gyakorlati bányabetyárok ismertetésével és a bányabetyárok lélektanával részletesebben foglalkozzunk.

Tekintettel arra, hogy az üzlet — mert hiszen másnak nem nevezhető — széles a hazában sajnálatos és botrányos virágzásnak örvend s jogbiztonságunkat nemcsak itthon, hanem a külföld előtt is kétes világitásba helyezi és veszélyezteti, és mivel a bányaszédelgéssel üzletszerűleg foglalkozó többnyire kétes existenciák alig kerülhetnek a törvény közére, helyesnek véljük, ha fentemlített közleményünkkel kapcsolatban egypár eset előadásával óvatosságra intjük a gyanútlan nagyközönséget.

A bányabetyárok ismérvei közé tartozik, hogy legtöbbje bányát esetleg csak kívülről látott, sem technikai, sem jogi képzettségük, de pénzük feltétlenül nincsen, amivel milliókat érő s hatósági okmányokkal igazolt „kincseiket“ az emberiség közjává tehetnék. Kóborlásaik közben legtöbbnyire a földolgozó művek környékén szétszórt ásványdarabokat gyűjtenek s ezeket mint az okmányok „mellékleteit“ kezelik, illetve beugrató eszköznek használják. E foglalkozás jövedelmezőségét az ilyen „papirbányászok“ sokasága igazolja (hisz a legpechesebb is játszva megkeres 5000—6000 koronát évente), azon körülmény pedig, hogy az évenként 150—200 milliónyi nyers értéket produkáló magyar bányákat a törvényhozásnak eleddig mostoha, sőt kitagadott gyermeke volt, elősegíti.

További ismertetőjük a bányabetyároknak a bőbeszédűség és az, hogy az ország különböző vidékein a bányákat és hatósági személyeket állítólag úgy ismerik, mint a tenyerüket, sőt ezek a markukban vannak, végül az, hogy áldozataikat aránytalanul esékélynek tűnő befektetés mellett ragyogó milliós jövő festésével vermes reményekre ragadtatják, hiszen hiva/alos hiteles okmányokkal, melyek nevükre szól-

nak, dolgoznak, avagy pénzádjukkal ezeket együttesen toszik meg, tényleg elsőrendű érceket, szeneket mutatnak fel s ha teljesen beugratni nem mindig képesek is, de okvetlen megfejtik.

Lássunk egypár esetet legelőbb is kétségtelen objektummal bíró betyárok üzelméből.

Az 1885-iki kiállítás alkalmával sok külföldi, különösen oláh, kereste fel Erdélyt. A bányabetyárok tehát akcióba léptek s zártkutatómányaikkal fedték a Bucuncserhától Verespatakig és Topánfalváig terülő völgyet és a felhajtott pénzembereknek bemutatták a helyszínén a világ legdusabb aranymosó területét. Felesleges mondani, hogy a völgy különböző helyein kéziszerű munkásokat helyeztek el, s hogy a csaláknak még árnyéka is kivárva legyen, a munkások vállig felgyűrve, ingujjban, tövig nyírott hajjal s fedetlen fővel dolgoztak, és bárhol kívánta a komissió, fényes eredménnyel dolgoztak. Ugy tudjuk, hogy a vásár sikerült, de a völgy nagyszabású feldolgozását, és pedig főként a szegény előfordulás miatt, abba hagyták a rémők. Ugy beszélnek, hogy a munkásoknak *aranyporral* dusan felszerelt szivacs volt bagó helyett *a szájukban* s a helyszíni szemle óvatlan pillanataiban kézi szerkébe köptek.

Más.

A Kötösvölgy egyik aranybányáját egy angol pénzesoport meg akarta venni. Az angoloknak bemutatott a bányát, a zuzómüvet s egy kamrácskában amelynek egy bejárata és egypár deciméternyi piciny ablaka volt — a felhalmozott arany szinport. Ugy a bányából, mint a szinporból az angolok külön-külön zsákocskákban három külön pécsettől lezárt mintát vettek. Megjegyzendő, hogy amidőn a feldolgozott szinpor mennyiségét nézték, a kamrácskában egy a porban fürdő fekete kakast találtak, amely valószínűleg a nyitva feledett piciny ablakon bujt be. Fogadásra kerülvén a sor, a kakast megfürdették és igen szép szérelési dus aranyeredményt adott. Az üzlet megkötése és a bánya átvétele után az angolok pár méterre mindenütt *meddő követ* találtak, — az arany teljesen kivágódott.

Itt meg az történt, hogy a bányamű vágatvégei dus aranykövel voltak két méterig kiépítve s ezenkívül a szinport tartalmazó zsákocskákba vacsora alatt finom üvegcsővön át a zsákok között aranyport fujtak, sőt hogy a fekete kakas sem vétetlenül került a kamrácskába és hogy preparálva volt.

Más bányatulajdonosról meg azt beszéli a hirdetés, hogy lazatörmelék meddőben hajlott bányája vajatvégeit dus aranyporral bővesse be és hogy a külszínen meddőkibuvásba dus aranyérceket épített be nagy és hasznos ügyességgel. Lehet! Ki tudna az emberek csalafintaságának és a rosszakaratu ráfogásoknak végére járni?

Szivattyukat és mérlegeket

gyárt mint különlegességet és legnagyobb rak-
tárt tart épület- és diaphragma-szivattyukban

Árjegyzék ingyen
és bérmentve

Garvenswerke Wien, II., Handelsquai 130

Az itt elmondottak bányatulajdonnal kétségtelenül bíró szédelőgők mahinációi lehettek, és hogy olvégro aki fáradságot vesz, hogy a bányát megtekintse, ne hagyja otthon se a szemét, so az eszét.

Ezeknél sokkal veszedelmesebbek a zártkutatómányokkal s ami abszurdumnak látszik, pusztá kutatási engedéllyel szédelőgők, mert ezek többnyire nem a nagyfőkét, hanem a hiszékeny emberek keserves filléreit támadják meg és pumpolnak végtelenül, bár a zártkutatómányal adott környéket soha nem is látták.

Eljárásuk többnyire az, hogy taláalomra vesznek fel egy-két zártkutatómányt több kerületben és oly helyeken, ahol érces előjövétel van. A mint leendő áldozataik személyében megállapodtak, megkörnyékezik, direkt vagy indirekt, a körülmények szerint, s ekkor előadják a bányászásban való jártasságukat, szegénységüket és hogy *kitűnő objektumuk van*. Itt következik a színes leírás és beugratás. Ha látják, hogy az okmányok és felmutatott minták hatást keltenek, meg van fogva az illető legalább is néhány száz korona erejéig. Ez ismétlődik száz-száz variációban.

Nem célunk a bányászati kutatásból senkit elijeszteni, de az óvatosságot kötelességünk ajánlani egyrészt, mert a bányajog v déke nálunk a legelőkelőbb körökben is járatlan terrénum és mert sok a szédelőgő. A közérdek szigorú és kötelességszerű szem előtt tartásával azért bárkinek, akit zártkutató bányászok megkörnyékeznek, ajánljuk, hogy mielőtt ilyen ügyletekbe fognának, a bányahatóságok részrehatatlan tanácsát vegyék igénybe s csak ha a *jogosítványi előjog és a terület érces előjövetele kétségtelemné tétélett*, bocsátkozzunk az ügylet megkötésébe.

A bányaspekuláció és a kutatási terület biztosítása.

Irta: *dr. Hajdu Lajos*, m. kir. főbányabiztos.

II.

Ezek az ércdusnak bizonyult terület azon részeit fedik elsősorban zártkutatómányaikkal, amelyeket a komoly bányászok helytelenül fektetett körei szabad-közként (inclave) vagy egészen kihagytak. Jaj a kutatónak, akinek körei közé és területére egy vagy több ilyen „bányász“-polgár betelepült, — mert az első siker, mint a tavaszi napsugár a rügyeket életre hívja őket eddigi dermedt mozdulatlanágukból, kegyetlen olszántsággal csapnak le s irgalom nélkül forgatják ki a mit sem sejtő kutatót fáradságos és költséges munkája megérdemelt eredményeiből, illetve szerzett jogaiból. Hogy a hazai piacok mellett bányászati jogosi mányaik értékesítése céljából a külföldet sem mellőzik, sőt ott is háznak, az természetes. Ez nem is történhet másként, mert hazai bányavállalataink, feltéve, hogy ők nem lesipuskáskodnak, legtöbb esetben az irigységgel vegyes várakozás

álláspontjára, vagyis a kiéhezetés keresztutjára helyezkednek. Gyakorlatból mondhatjuk, hogy egy oddig ismeretlen érces vonulat fölfedezése s addig érintetlen terület bányászati lefoglalása esetén, ahelyett hogy az idegen kutató által elért eredmény elismerése s erejük és a hazai viszonyokhoz képest gyümölcsözővé tételére törekednének, legtöbb esetben önmagukat és szakszemélyzetüket okolják a bányajogositmány szerzés körüli állítólagos mulasztásaikért. Bátran megvállhatjuk, hogy legelőkelőbb komoly bányavállalataink vezető emberei sem látnak visszatetszöt a legitim alapon nyugvó lesipuskáskodásban. Az üzlet, üzlet. Ugyan melyik bányagazgatónak nem dobban meg a szíve, ha hallja, hogy itt vagy amott az általa képviselt bányavállalat üzeme körét érintő dus ásványelőjövétel nemcsak feltáratott, hanem bányajogositmányokkal, vagy egyébként biztosított is? Százat egy ellen, hogy mindenik egyet gondol és ennek végrehajtására titokban vagy ürügyek alatt kiküldi megbízott emberét.

Emberek vagyúnk mindnyájan; embereknel, különösen üzletombereknel a fentebb vázolt eljárást annyival kevésbbé róhatjuk meg, mert erre kétségtelemnül maga a törvény nyújt nekik alapot. Az operáló spekulatív kutatás e nagyvonású ismertetése után áttérhetünk a területbiztosítás általános technikájára.

Azt lehetné az ember, hogy mivel ilyen ellentetes és néha nagyobb érdekek találkoznak, a zártkutatómányi bejelentések ugy alaki, mint műszaki szempontból kifogástalanok s illetve a kutatók területfedési intencióinak feltétlen megfelelők. Sajnálatos dolog az, hogy ez a legtöbb esetben nem így van s ebben nem a kutatókat terheli a mulasztás, hanem elsősorban érvényes bányajogunknak azon intézkedését kell hibáztatnunk, amely a megfelelő jogi és műszaki ismeretekkel a legtöbb esetben nem bíró kutatót a zártkutatómány helyi fekvésének, még a közönséges mérnökök és jogászok előtt is különösebb jogi és mérnöki tudást igénylő körülírására kötelezi, másodsorban terheli a felelősség a tanácsadó vagy vállalati mérnököket dolenciájuk vagy szakavatatlanságuk miatt. Bányajogunk ugyanis tömör bányaműszaki kifejezéseivel gondoskodott arról, hogy a bejelentés alaki és tartalmi tekintetben a laikusok és a bányamérnöki szakban járatlan mérnöki képesítésűek előtt is szanszkrit előadásnak vagy legalább is mélyen szántó különleges szaktudást igénylőnek tünjék fel erős jogi háttérrel. Előállott az a helyzet, hogy a laikus absolute nem boldogulhatott bejelentésével vagy helytelenül tette azt, a tanácsadó bányamérnök pedig a bányajogban gyengének érozvén magát, vagy csak a kutató által kijelölt néhány pontot fedte le, vagy pedig összefüggő területfedetés esetén, hogy hézag ne maradjon, egymásra halmazta a zártkutatómányi köröket legalább azon határig, hogy az irány- és távolsági adatok 1—2

Luftfilter

baut als **G. A. Schütz**

besondere Maschinenfabrik
Abt.: Luftfilterbau

Spezialität **Wurzen, Sa.**

kilométeren belül imminens veszélyvel fenyegetőknek ne látsszanak. Mindkét esetben lehet a bejelentés jó, de kifogásolható és pedig az első esetben azért, mert a betelepülésre leső bányászpolgártársaknak tárt kaput hazya, a másik esetben pedig azért, mert a zártkutatómányi körök halmozása ok nélküli kiadást von maga után, a zártkutatómányok fentállásának egész idejére, tehát nem gazdaságosak.

Ha a zártkutatómányi bejelentéseket az egész ország területén vizsgáljuk, azt tapasztaljuk, hogy azok 90% a a kutatási bevájásnak a térképen való hozzávetőleges kijelölése után kompasszal vagy fokivvel lott irány és egyszerű leméréssel a távolsági adatot illetőleg bejelenteve, csak elenyésző csekély % az, ahol bányamérnöki felvétel és még kisebb rész az, ahol többes bejelentés esetén a körök csatolása számítás útján eszközöltött. Pedig ha a gazdaságosság és jogbiztonság olvét egyként szem előtt tartva, a csatlakozó körök által való területfedés szabályait csak egy kicsit is kutatták volna mérnökeink, okvetlen rá kellett volna jönniök a nagy titokra, amelynek birtokában a kutatók jogait és igényeit megóvhatták, kielégíthették és teljesen biztosíthatták volna.

Ez a titok nem más, minthogy a zártkutatómányok vajúspontját és illetve a körközéppontját képező zártkutatómányi jelvény álláshelyét számítás útján előre úgy határozzuk meg és tüzzük ki irány és távolság szerint, hogy a lefedés matematikailag és nem grafikaiag legyen pontos. Ez lehetséges és a bányászközönségnek, elsősorban pedig e lap olvasóinak vélünk helyes szolgálatot tenni akkor, amidőn a zártkutatómányi bejelentések helyes eszközítését tárgyalva, a jogbiztonságot is előmozdítjuk azáltal, ha a tökéletesen záródó zártkutatómányi kör bejelentések lényegét is ismertetjük.

A bányatörvény szerint zártkutatómány csak valamely kutatási engedélyre való hivatkozással vagy arra is irányzott egyidejű kérelem kapcsán jelenthető be. Ez azt jelenti, hogy a zártkutatómányi bejelentésnek kell, hogy egy már megszerzett általános kutatási engedélyre támaszkodjék, illetve hogy annak egy általános kutatási engedély szolgáljon substratumul. Nem vagyunk hivoi a jogok ilyen összebogozásának, nem látjuk be az általános kutatási engedély mint substratumnak fontosságát és szükségességének imperatív indokát akkor, amidőn általános kutatási engedélyt bárki, akár az egész bányahatósági kerületre is annyit kérhet és kap, amennyit csak akar, anélkül, hogy ez által a kutathatáson kívül különösebb jogot nyerne. Az tény, hogy véletlen lelet alapján a polgár jogosítva van bányaadományt kérni, de az nem mutatható ki, hogy a törvény expressis verbis kívánna ez esetben legalább egyidejűleg a kutatási eng. kérelmezését vagy a zártkutatómány bejelentését. Ez természetes is, mert a törvény anomáliát állapítana meg akkor, ha az adományozásra méltó s a véletlen által feltárt érdeket bányajogi létezését, az adományt a törvény adta jogán kérő polgárra nézve, egyidejűleg vagy utólagosan nyert bármiféle engedélyhez kötné. Valamelyes kétes igazolványszerű jellege azonban tagadhatlanul van az általános kutatási engedélynek, amely azonban eltekintve attól, hogy a laikusok megtévesztésére is alkalmas lehet, még arra is alkalmas, hogy elnézett meghosz-

szabításuk esetén a rajtuk alapuló összes zártkutatómányok érvényüket veszítik. Az első esetnek a legegyszerűbb emberek, az utóbbinak pedig maga a kincstár is több ízben adta meg az arát.

Kutatási területbiztosításra a zártkutatómányi bejelentés és illetve ennek hatósági megerősítése szolgál. E bejelentésnek azonban mindig a célbavett kutatóvájás és a kutatási jegy álláshelyének pontos előadását kell tartalmaznia. Minthogy úgy a bevájás, mint a kutatójel álláshelye, egy természeti pont, annak pontos leírása egy a természetben mindig állandóan feltalálható közismert más ponttól való irány és távolság szerinti rögzítéssel történhet, a topografiai egyéb megjelölés pl. „a zártkutatómányi bevájás van a nagy-marosi 735. hrsz. parcella északi sarkában, a zártkutatómányi jel pedig ugyan e parcella közepén áll” nem elegendő, mert egy szabálytalan sokszöget képező nagyobb parcellán kétségtelenül több oly pont volna kimutatható, amely úgy a bevájás pontnak, mint a jelvény helyének a kutató szerint megfelelő lehetne, ezen kívül bizonyos az is, hogy a bevájási pont 424-81 mtr távolon túl a jelvénytől nem telepíthető, s így nem felelne meg a törvény azon rendelkezésének, hogy az „pontos” legyen. Irány jelölésre használjuk a teljes körlápi, vagyis az égtáj szerinti megjelölést, távolságra pedig a métert. Laikus ember nemcsak azért nem képes bejelentését eszközölni, mert az égtáj szerinti boosztást, azaz hogy a nap egy óra alatt mennyit halad s bizonyos időben hol áll, nem ismeri, hanem azért is, mert erdővel fedett meredek hegyvidéken a bejelentési egyéb adatokat, a vízszintes távolság megállapítani képtelen. Tekintettel arra, hogy a tanácsadó bányamérnökök is, mint fentebb kimutattuk, nagyobb részt hozzávetőlegesen és katonai vagy más térkép segítségével dolgoznak, munkájuk érdemi részét bármely kutató könnyen ellenőrizheti, ha szükséges cse-

A SZELLŐZŐ - BERENDEZÉSEK SZÍVÓ

I. SZOLGÁLTÁK AZ ÁLTALÁNOS EMBERI JÓLÉTET.

- 1) a ^{mert} pihentést, szórakozást kellemessé teszik,
- 2) munka közben óvják az egészségét és elhárítják a baleseteket.

II. SZOLGÁLTÁK A TÖKÉT.

- 1) fokozzák a munka-képességet,
- 2) tökéletesítik az üzemeket.

MAGYAR SZELLŐZŐ MŰVEK

BUDAPEST, VII., Aréna - út 80
Telefon: József 26-56

kély alapismeretek birtokába jut. Ugy a beválás, mint jelvény álláshelyének távolát valamely, a kataszteri térképen feltüntetett rögzítő ponttól bárki elegendő pontossággal úgy a helyszínen, mint a térképen megállapíthatja, de megállapíthatja az észak-déli irányt is, mert a kataszteri lapok oldalvonalai e szerint vannak tájékozva, hogy most a bejelentési irányoknak az észak déli vonaltól való eltérését pontosan megállapíthassa az ember, tudni kell, hogy a nap 24 óra alatt kerüli meg a földet s hogy ha a föld egyenlítőjét mint legnagyobb kört 360 fokra osztva képzeljük, ez esetben a nap az éjjeli legmélyebb állásából óránként 15 fokot kell hogy haladjon, míg legmélyebb vagyis északi álláspontját ismét eléri. Az óra beosztás szerint most 1 fok 60 percre, egy perc pedig 60 másodpercre osztván, megállapításokat tehetünk. Kitűnik ekkor, hogy a keleti irány eléréséig a nap 6 órát, a déli irányig 12 órát, a nyugati irány eléréséig pedig teljes 18 órát haladt pályáján. Ha a felvett rögponttól mint középponttól a zártkutatmánynak jelvénye pl. kelet és a déli irányközé esnek, annak égtáj szerinti irányvonalát egy a fentiek szerint beosztott körlappal — fokivvel — igen könnyen leolvashatjuk pl. 8 óra 12° 55' és 25". Usak arra kell ügyelnünk, hogy a rögpontba áthelyezett észak-déli vonal pontosan legyen átvive és hogy a körlap középpontja a rögponton levén, a 24 és 12 órát mutató vonal az áthelyezett észak-déli vonalba essék.

(Folyt. köv.)

HAZAI HIREK.

Kinevezések. Ófelsége a magyar pénzügyminiszter előterjesztésére a selmecbányai bányászati és erdészeti főiskolán *Vitális István dr.* és *Tomasovszky Lajos* rendkívüli tanárokat a VII. fizetési osztályba másodosztályu rendes tanárokká nevezte ki.

Esküvő. *Heinrich* Henrik nyitrabányai bányamérnök folyó hó 21 én, Selmecbányán vezet o oltárhoz *Lencső Klárikát*.

Wahlner Aladár miniszteri tanácsos a szokott vizsgálatok megtartása végett Nagybányára utazott, honnan a nagybányai kerület beutazása után, körülbelül a jövő hó elsején fog hazaérkezni.

Altnéder Ferenc m. kir. fémkohómérnököt, aki kiváló érdemeket szerzett a modern fémkohászat fejlesztése terén, Alsóferencselyről a pénzügyminisztériumba rendelték be szolgáltatásra. Altnéder áthelyezése összefüggésben van a fémkohászat tervbevevett fejlesztésével.

Böckh Hugó áthelyezése. A m. kir. pénzügyminiszter nagysurú *Böckh Hugó dr.* m. kir. főbányatanácsost, a selmecbányai bányászati és erdészeti főiskola rendes tanárát a pénzügyminisztériumba helyezte át és megbizta a kutatóosztály főnöki teendőinek ellátásával. A kiváló professzor az áthelyezés dacára sem válik meg végleg a főiskolától; a terep ismerettant továbbra is elő fogja adni a selmecbányai főiskolán s e célból hetenkint 2 napra Selmecbányára fog utazni.

A bányász-szobrok leleplezése. Nagy ünnepek keretében leplezik le május 17-én Selmecbányán *Kerpely Antalnak*, *Litschauer Lajosnak*, *Péché Antalnak* és *Zsigmondy Vilmosnak* szobrait. Az ország bányásztársadalma nagy érdeklődéssel készülődik a május 16-án kezdődő leleplező ünnepségre, amelynek a programja a következő: Május 16-án, este 8 órakor a fő-

iskolai ifjuság dal- és zeneköre a városi vigadóban hangversenyt rendez a vendégek tiszteletére. Este fél tíz órakor, ugyanott, társas összejövetel. Május 17-én, délelőtt kilenc órakor, a főiskola központi épületének előcsarnokában leleplezőünnep, a következő programmal: 1. Himnusz. 2. A főiskola prorektorának megnyitó-beszéde. Emlékbeszéd Kerpely Antal szobra előtt. Mondja Barlai Béla dr., a főiskola ezidőszerinti rektora, a vaskohászat szaktanára. 4. Emlékbeszéd Péché Antal szobra előtt. Mondja Veress József m. kir. bányatanácsos. 5. Emlékbeszéd Litschauer Lajos szobra előtt. Mondja Réz Géza, a főiskolán a bányaművelés és előkészítés szaktanára. 6. Emlékbeszéd Zsigmondy Vilmos szobra előtt. Mondja Bene Géza főfelügyelő. 7. A szobrok átadása és átvétele. 8. A szobrok megkoszorúzása és a főiskolai ifjuság szónokának beszéde. 9. Szózat. Délután 1 órakor társasbéd a városi vigadóban.

Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület selmec- és bélabányavidéki osztálya Réz Géza főiskolai tanár, alelnök elnöklésével, a napokban tartotta évi rendes közgyűlését. Réz Géza alelnök elnöki megnyitójában meghatón emlékezett meg Teleki Géza grófról, az O. M. B. és K. E. elnökéről és Nikl János főbányatanácsosról, a selmec- és bélabányavidéki osztály elhunyt elnökéről s indítványozta, hogy az elhunyt emlékét a gyűlés jegyzőkönyvében örökítse meg, a gyermeknevelő alapra 50 koronát adományozzon s az özvegyhez részvétlívratott intézzen. A gyűlés az indítványokat egyhanguan elfogadta. Az elnöki bejelentések után Szembratovics Sándor főmérnök, titkár számolt be az osztály múlt évi működéséről. Ezután a gyűlés megvizsgálta az osztály 1913. évi zárószámadását, megállapította az 1914. évi költség-előirányzatot s elnökké, egyhangúan és nagy lelkesedéssel, Réz Géza

VALÓDI
PERSA SZÖNYEGEK
minden létező minőségben, színben és méretben
≡ NAGY VÁLASZTÉK! ≡
OLCSÓ SZABOTT ÁRAK!
≡ TELEFON-SZÁM 140-64. ≡
POLGÁR HUGÓ ÉS EMIL
Budapest, V., Erzsébet-tér 18. (Sas-u. sarok).

KRAYER FÉLE
ROZSDAVÉDŐ
HIDFESTÉK.
KRAYER E. és TÁRSA
CSÁSZ. ÉS KIR. UDVARI SZÁLLÍTÓK
FESTÉK-KENCE-LAJOK-GYÁR
BUDAPEST (KRAYER FÉSTÉKUDVAR)
VI. Váci-ut 31.

alelnököt, főiskolai tanárt, alelnökké pedig Árkosi Béla bányatanácsost választotta meg. A boldogult Faller Károly főbányatanácsos. főiskolai tanár elhalálózásával megüresedett választmányi tagsági helyet Barlai Béla dr. főiskolai rektorral töltötte be.

Uj vascsőgyár. A Harmatta János villamos forrasztások gyára r.-t. (Szepesváralja) üzemébe felveszi a vascső gyártását is és gyártelepét ennek megfelelően bővíti. A vállalat Szepesváralja várostól további ingyen telket, építési anyagot és a városi adó alól 15 évre felmentést kér. A beadvány szerint a gyár beruházásokra újabb 500.000 K-t fordít és évi 600 vaggon csőgyártásra szándékozik berendezkedni. A munkások száma a kibővítés után százról négyszázra fog emelkedni. Az gyár, eddigi dispoziciók szerint nem lép be a csőkartellbe.

A Kaláni bányá- és kohó r.-t. 1913.évi zárszámadásában 3 millió K alaptőke mellett a 414.786 K (1912 ben 321.312 K) áhozattal együtt 1,119.149 K (az előző évben 1,100.194 K) bruttó hasznot mutat ki. Ebből kiadtak költségekre 140.716 (13 210) K-t és kamatokra 105.865 (133.198) K-t, leírásra pedig (mint 1912-ben) 300.000 K-t fordítottak. A tiszta nyereség tehát 572.568 K az 1912. évi 529.776 K-val szemben. A vállalat ingatlanai és felszerelése a mérlegben 9,967.350 (9,901 162 K értékkel szerepelnek, míg az értékesítési tartalék 7,244 978 (6,944.978) K.

A Klíma-felő bányá- és kohóművek és vegyészeti gyár r.-t. március 26-ra és április 6 ra egybehívott közgyűlés nem volt határozatképes. Az igazgatóság április 23-ra újabb közgyűlést hívott egybe az alaptőkének 2500 drb. 200 K n. é. elsőbbségi részvény kibocsátása útján, 750.000 K-ról 1,250.000 K-ra való felemelése céljából.

Általános bányáipar r.-t. cég alatt vállalat alakult Budapesten. Az igazgatóság tagjai *Fejér Jenő* és *Horn Gusztáv*.

A selmeci főiskolai hallgatók tanulmányútja. A selmeci bányai m. kir. bányászati és erdészeti főiskola negyedéves fémkohómérnök-hallgatói, Schell Róbert m. kir. főbányatanácsos, főiskolai rendes tanár és Széki János főiskolai rendkívüli tanár vezetésével, április végén indulnak öt napig tartó kis tanulmányútjukra. Tanulmányútjukon a besztecebányai elektrolit-rézművet, a hermáni papirosgyárat, a zsolnai kénsav- és üvegyárat, a litva-illói cementgyárat, a budapesti vízműveket, rézhengerműveket és ólomárugyárat fogják megtekinteni.

A piski—petrozsényi vasut villamosítása. A Máv. igazgatósága azzal a tervvel foglalkozik, hogy a piski-petrozsényi vonalat átalakítja villamos üzemű vasúttá. A 80 kilométer hosszúságú vonal elektrizálására felmerült az a terv, hogy vízi erő felhasználásával állítsák

elő a villamos áramot. Hír szerint a Máv. elejtette ezt a tervet, mert gazdaságosabbnak mutatkozik az az ajánlat, amelyet egy iparvállalat terjesztett a Máv. igazgatósága elé. Ez az iparvállalat 40--50,000 lóerejű turbinát állítana fel. A villamos telepek tüzelésére pedig a petrozsényi szénbányák szénporát használná, amit az államtól átvenne. Ilyen módon a petrozsényi bányák jövedelme is fokozható lenne, mert a szénport is értékesíthetnék.

Pályázat. A zalatnai bányakapitányság nyugdíjazás folytan betöltendő hivataliszolgai állásra pályázatot hirdet. Az állás 500 (ötszáz) korona évi fizetéssel, ennek jellegével bíró 100 (egyszáz) korona évi személyi pótlékkal, 100 (egyszáz) korona évi ruhailetménnyel, a törvényszerű családi pótlékkal és ezidőszerint természetbeni lakással van javadalmazva. A kérvények a m. kir. pénzügyminisztériumhoz címezve, május hó 20-áig adhatók be a zalatnai m. kir. bányakapitánysághoz.

500 márka jutalom. *Lippok* Ferdinánd bányagyakornok meggyilkolta társát, *Conrad Kurt* myslovitzi bányagyakornokot s a waldenburgi ügyészség 500 márka jutalmat tűzött ki a nyomravezetőnek. A bűncselekmény elkövetésének körülményei, valamint a tettes személyleírása és fényképe szerkesztőségünkben megtekinthető.

Első Cs. Kir. Szab. Dunagőzhajózási Társaság. Az Első Cs. Kir. Szab. Dunagőzhajózási Társaság t. c. részvényesoi folyó évi rendes közgyűlésüket *csütörtökön, f. é. május hó 14-én délelőtt 10 órákor Bécsben, a bécsi kereskedők testületének nagytermében (IV., Schwarzenbergplatz 16. sz. a.)* fogják megtartani. Napirend: 1. Három jelenlevő részvényes választása a jegyzőkönyv felülvizsgálására és hitelesítésére. 2. Az üzleti jelentés és zárószámadás előterjesztése, valamint a felügyelőbizottság jelentése az 1913. üzleti év könyveinek és számláinak felülvizsgálásáról. 3. Határozathozatal a tiszta haszon hovaforodítása tárgyában. 4. Határozathozatal a részvénytőke felemelése tárgyában. 5. Határozathozatal a társasági alapszabályoknak és az üzletszabályzatnak a 4. ponttal összefüggő megváltoztatása tárgyában. Az igazgatótanács felhatalmazása a magas cs. kir. államkormány jóváhagyásának kioszkolására. (Alapszabályok 17. §. h. és i. pontja.) 6. Választások az igazgatótanácsba. (Alapszabályok 17. §. g. pontja, 28. és 36. §§-ai.) 7. Az igazgatótanács tagjai illetményeinek megállapítása. (Alapszabályok 17. §. b. pontja és 35. §-a.) 8. A felügyelőbizottság és a pótagok választása az 1914. üzleti év könyvei és számlái felülvizsgálására. A részvényeseknek a közgyűlésen tárgyalandó önálló javaslati az igazgató-

LAUFER
GÉPGYÁR

*Budapest VII.
Palota-út 15H.
Telefon. 75-40.*

*Hőtelpályák.
Kisvasutak.
Bányakocsik.*

tanácsal a közgyűlést megelőzőleg legalább 14 nappal közlendők, hogy a napirendbe felvehető legyenek. A szavazásra jogosult részvényes urak*) sziveskedjenek belépőjegyüket f. é. május hó 6-ától fogva a társaság számfejtőségében (Wien, III., Hintere Zollamtsstrasse 1. szám alatt) átvenni, ahol a fentemlített naptól fogva az ezen közgyűlésre szánt tárgyak végleges napirendje, valamint a felügyelőbizottság által felülvizsgált zárószámadás és az üzleti jelentés is megtekinthető és átvehető. A meghatalmazáshoz szükséges őrlapokkal a társaság számfejtősége szolgál. Wien, 1914 április 22-én. *Az igazgatótanács.*

*) Alapszabályok.

18. § Az igazgatótanács tagjaira vonatkozó kivételtől (29. §.) eltekintve, minden részvényes, aki a közgyűlés idején és hat hónap óta legalább 5 db saját nevére szóló egész részvény tulajdonosaként van a társaság könyveiben bejegyezve, osztrák vagy magyar állampolgár s polgári jogainak élvezetében van, vagy mint jogi személy (részvénytársaságok és hasonlók) Ausztriában vagy Magyarországon székel, a közgyűlésen abban az esetben bír saját neve alatt egy szavazattal, még pedig tekintet nélkül a birtokában levő részvények nagyobb számára, ha kimutatja, hogy a részvények valóban tulajdonában vannak; ez pedig áltálal biznyitattik, hogy részvényeit *legalább 3 nappal a közgyűlés előtt* az igazgatótanácsnál Wienben, vagy 7 nappal a közgyűlés előtt a társaság budapesti vagy linzi ügynökségénél letétbe adja. A letett részvények csak a közgyűlés megtartása után bocsáttatnak újból a tulajdonos szabad rendelkezésére.

19. §. Jogi személyek (részvénytársaságok és hasonlók), valamint gyámság és gondnokság alatt állók szavazati jogát azok törvényes képviselője gyakorolhatja s a szavazati jog egyáltalában gyakorolható meghatalmazott által is, de a meghatalmazottak szintén szavazásra jogosult részvényesnek kell lennie s a számára egy évnél nem régebben kiállított meghatalmazást legalább 7 nappal a közgyűlés előtt az igazgatótanácsnál ki kell mutatnia. Az akként igazolt meghatalmazottak saját és összes meghatalmazóinak nevében legfeljebb 5 szavazattal bírnak.

Cementgyárak üzletedménye. A Bécseni Cementgyár Unió Részvénytársasága most közzétett 1913. évi mérlege 8 800 000 korona alaptőke, 5 881 594 korona értékesítési tartalék és 4 150 000 korona tartalékalap mellett 2 849 606 K nyereséggel zárult. A vállalat 1912. évi nyeresége 3 334 917 korona volt. — A Zsolnai és Lédecí Portlandcementgyárak Részvénytársaság 1913. évi mérlege ötmillió korona alaptőke, 644 600 korona értékesítési tartalék és 50 000 korona tartalékalap mellett 415 777 korona nyereséggel zárul, az előző évben elért 541 942 korona nyereséggel szemben. — Ugyancsak most teszi közzé mérlegét a „Croatia“ portlandcementgyár részvénytársaság is. A vállalatnak 1912 ben 154 116 korona vesztesége volt, ezt az 1913-ban elért 200 665 korona nyereségből levonta és így 46 548 korona nyereség-egyenleget mutat ki.

✠ KÜLFÖLDI HIREK. ✠

Kiaknázandó bányák Törökországban. Törökországban nagy számban vannak bányák, amelyeknek kihasználása könnyűnek és jövedelmezőnek ígérkezik és amelyeknek tulajdonosai vagy engedélyesei pénzes vállalkozókat keresnek. Bányavállalatok kellő műszaki tanulmányozás után nagy eredményt érhetnek el. A magánkezekben levő bányákon kívül nagy számban található oly bányák, melyeket maga az állam tart üzemben igen hiányos eszközökkel. Oly vállalat, melynek fikere kétségtelen, a tajtékbányák kihasználása Eski-Cheir-ben s környékén. Ez ma teljesen primitív eszközökkel végeztetik. Ezen vállalatnak műszaki és pénzügyi átalakítása oly kihasználást biztosítana, mely nemcsak a vállalkozónak, de az államnak és a lakoságnak nagy előnyöket hozna. Az Arghana-i híres bányák legközelebb nyilvános árverésre bocsáttatnak. Eddig franciák, angolok és németek versenyeznek értük.

Petroleumforrások szim'én nagy számban találhatók, de ezek is alapos műszaki tanulmányozást igényelnek. Elsősorban a mossouli, bagdadi, sziriai petroleumforrások említendők.

Bostani kereskedelemügyi miniszter elnöksége alatt egy külön bizottság tanulmányozza e kérdést, hogy elvben a kihasználás megadóztatási módját állapítsa meg. A koncessziót többen óhajtják elnyerni.

A kínai bányászat. Az újból revidált kínai bányatörvényt és végrehajtási utasítását legközelebb kibírdeleik. A kínai gazdasági minisztérium bányászati osztályának főnökévé Yang Tingtungot nevezték ki, aki a bányák kínai és külföldi kooperációs vállalatok útján való kiaknázásának pártfogójaként vált ismeretessé.

Ennek folyományaként tekinthető az amerikai Standard Oil Co.-val épp most megkötött rendkívül jelentőségteljes petróleumegyezmény. Ez az amerikai trösztnek hatvan évre kizárólagos jogot biztosít a rendkívül gazdag chihli-i és shensi-i petróleumbányák kiaknázására. A kínai kormány kötelezi magát, hogy a kutatások ideje alatt egy éven át semmiféle további koncessziókat nem ad; amennyiben a kutatások nem járnának eredménnyel, a Standard Oil Co.-nak biztosítatik az az előny, hogy az említett két területben kutatások céljából más területeket választhasson, ellenkező esetben a munkát hat hónapon belül meg kell kezdeni.

Állítólag egy kina-amerikai társaság létesülne és részvényeinek ötvenöt százalékát az amerikai tröszt venné át, míg harminchét és fél százalékát a részvényeknek a kínai kormánynak díjtalanul engedtetnék át, a megmaradó hét és fél százalék eladási jogának biztosításával. Az igazgatóságot — a részesedési arányában — amerikaiakból és kínaiakból választják, ilyen módon az amerikai vállalatnak a vezetés biztosítva volna. Ezenkívül a kínai kormány az össznyersolajtermelésből öt százalékos illetéket fizetnek. E korszakot alkotó vállalatnak életbeléptetését a legnagyobb érdeklődéssel kísérik.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, hogy miután a Magyar Királyi Pénzügyminiszterum ellenőrző közegei a Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték (XXXIV. sorsjáték) I. osztályára szóló sorsjegyeket felülvizsgálták, azok a főárusítóknak árusítás végett kiadattak.

Az I. osztály húzása 1914. május hó 20. és 22-én tartatik meg. A húzások a Magy. Kir. Lottóhúzó Igazgatóság, mint állami ellenőrző hatóság, és királyi közjegyző jelenlétében, nyilvánosan történnek, a húzási teremben. Sorsjegyek a Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték valamennyi árusítóinál kaphatók.

Budapest, 1914. évi április hó 26-án.

Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték Igazgatósága.

Tolnay.

Hazay.

DEUTSCHER BERICHT.

INDUSTRIE UND VOLKSWIRTSCHAFT.

Noricum-Werke Cless, Graz. Die als Spezialfabrik für Präzisions-Zahnräder bestbekanntesten Noricumwerke Cless, Graz, Graz 36, haben die letzten Monate der stillen Geschäftszeit dazu benützt, ihr Etablissement einer wesentlichen Vergrößerung und Vervollständigung zu unterziehen. Die Kraftanlage wurde bedeutend erweitert durch Baulichkeiten für eine neue 130 HP Wolf Compound Dampfmaschine, ebenso wurden grosse Lager Räume für die Verarbeitungsmaterialien errichtet, insbes. aber wurden die einzelnen Werkstätten durch Aufstellung neuester Spezialmaschinen, sowohl Schnelldrehbänken, als auch verschiedenen Arten von automatischen Frais- und Hobelmaschinen ganz bedeutend vervollkommen. Die Noricumwerke Cless sind heute in der Lage, alle Arten von Frisarbeiten an Zahnrädern, wie auch die komplette Anfertigung von allen im modernen Maschinenbau in Betracht kommenden Zahnrädergetrieben zu übernehmen und auf das Präziseste, aber auch, was bei vielen Aufträgen besonders wichtig ist, auf das Schnellste auszuführen. Ausser, wie schon erwähnt, allen Arten von Präzisions-Zahnrädern erzeugen die Noricumwerke Cless als Spezialität seit langen Jahren komplette Schnecken-vorgelege als Schnelligkeitsminderer, Zahnräder aus echt amerik. Büffelhaut, sowie Tramway Getriebsräder und sind ausserdem auch auf das Leistungs-fähigste für Massenfabrikation in Metallarbeiten, Geschossbestandteilen etc. etc. eingerichtet. Die Vertretung für die Länder der ungarischen Krone liegt seit Jahren in den Händen der rührigen Firma Hollan & Görög, Budapest, V., Csáky-utca 9.

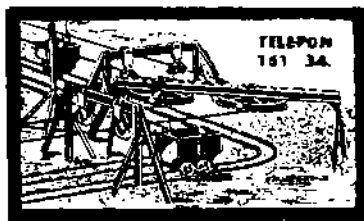
Vareser Eisenindustrie-A.-G. Die Direktion der Vareser Eisenindustrie-A. G. hat in ihrer am 9. d. M. abgehaltenen Sitzung über die Bilanz des abgelaufenen Jahres Beschluss gefasst. Nach Abzug der Verwaltungskosten verbleibt ein Reinertragnis von K 445.209 97.

Die Direktion hat beschlossen, der auf den 6. Mai 1914 einzuberufenden Generalversammlung den Vorschlag zu unterbreiten: für die $4\frac{1}{2}$ Prozent Zinsen des Aktienkapitals K 167.022—, für die durch Verlosung zu amortisierenden 146 Aktien K 64.240— zu verwenden, für die Entlohnung der Direktion und des Aufsichtsrates K 13.266— zu bestimmen, ferner eine $4\frac{1}{2}$ -prozentige Super Dividende per K 198 000— zu verteilen und den Rest per K 2681 97 der Dividende-Reserve zuzuweisen, welche sodann mit K 893.763 97 dotiert erscheint. Die Gesamt-Dividende für das abgelaufene Geschäftsjahr beträgt K 36— gleich 9 Prozent per Aktie und K 18— per Genussschein.

Für die Investitionen bei den staatlichen Eisenwerken sind in das Staatsbudget 7.500.000 Kronen eingestellt, welche Summe in nachfolgender Weise verwendet wird: für den Bau einer neuen Schmelzanlage in Diósgyőr 1.450.000 K, zur Entwicklung der Eisenerz-Ausbeutung 1.250.000 K, zur Hebung der Produktionsfähigkeit der Stahlwerke und Hüttenanlagen 800.000 K, für moderne mechanische Einrichtungen bei den Schmelzanlagen 400.000 K, zur Hebung der Kohलगewinnung bei den Steinkohlenbergwerken der Eisenfabriken 1.000.000 K, für die Errichtung von Wasserkraftanlagen 800.000 K, für den Bau von Verwaltungsgebäuden 500.000 K und für kleinere Investitionen bei sämtlichen Eisenwerken 1.300.000 K.

Die Bilanz der Kaláner Bergbau- und Hüttenwerke-A.-G., deren Aktien im Besitze der Rimamurányer-Salgótarjánai Eisenwerks-A.-G. sind, weist für das Jahr 1913 bei einem Grundkapitale von 3.000.000 K und einem Übertrag vom Vorjahre in der Höhe von 414.786 K einen Bruttogewinn von 1.119.149 K aus. Die Ausgaben betragen 140.716 K, Zinsen 105.865 K, Abschreibungen wurden der Höhe von 300.000 K vorgenommen. Der Reingewinn beträgt 572.568 K, gegenüber 529.786 K im Vorjahre. Immobilien und die Ausrüstungen der Gesellschaft figurieren in der Bilanz mit 9.967.350 K, während auf den Wertverminderungsfonds 7.244.978 entfallen.

S MODERN SZÁLLÍTÓGÉPEK

**GUNST-ÉS
G-SZÉKELY**

**SCHWEIGER-GYULA
MÉRNOKI-IRODA
BUDAPEST-V. BATHORY-U-9-12**

VONTATÓMŰVEK-KÖTÉLPÁLYÁK BANYABERENDEZÉSEK

(118352)

Ha érdeklődik, vagy ha rendel, szíveskedjék „A Bányára” hivatkozni!

Magyar hidfesték.

Mostanában sokat irnak a lapok arról, hogy mily gyenge üzleti szellem és szűk látókör nyilvánul meg az állami és egyáltalában a hatósági üzemek anyagbeszerzésénél és minden más üzleti ténykedéseiben.

A legtöbb baj az anyagbeszerzés körül szokott lenni, mert a hatóság a közszállítási versenytárgyaláson rendszerint a legolcsóbb ajánlatot fogadja el, ha csak nem akarja, hogy protekcióval, kijárással és rossz gazdálkodással vádolják meg. A szélesebb üzleti látókörrel és nagyobb gyakorlati érzékkel bíró magáncégek azonban rég túl vannak azon a nézetten, hogy pusztán az áru olcsósága lehet mérvadó az anyagbeszerzésnél s az áru minősége, a szállító cég szoliditása, megbízhatósága és elismert üzleti hírneve csak másodrendű fontossággal bírnának. — Különösen fontosak ezek az utóbbi körülmények oly árúknál, amelyeket sem kémiai, sem más

valamilyen módon nem lehet relative klasszifikálni, amelyeknél csak a több évi gyakorlati tapasztalat tehet csak biztosságot az áru minőségéről. Ilyenek a festékanyagok.

Ezeket tartotta szem előtt a budapesti állami hidak igazgatósága a nagymennyiségben szükséges festékanyag beszerzésénél, amikor a hidak festésénél tulajdonképpen *Krayer E. és Társa* festék, kence és lakkgyárában szerezte be szükségletét. És hogy milyen kitűnő eredménnyel, az kitűnik a bizonyítványból, amelyben készséggel ismeri el az anyag nagyszerű minőségét. Megállapítható a bizonyítvány-

ból mindenekelőtt az, hogy az utóbbi időben az állami hidak igazgatósága ugyyszólván ingyen jutott a festékanyaghoz.

Ennek megértéséhez tudni kell, hogy a nagy

hidak festésével járó munkadíjak körülbelül háromszorosát képezik a festékanyagok értékének. Ha tehát a szokásos *hat év helyett*, a festék kiválósága folytán csak kétszerannyi idő múlva kell a hidat újra festeni, munkában annyit takarít meg, hogy a festék árát kalkuláción kívül hagyhatom, csak a minőségre kell tekintettel lennem.

Az ilyen elismerő okmány természetesen igen ritka, ami még inkább emeli értékét és egymagában többet mond minden kommentárnál.

A Krayer-féle hidfestékről pedig beszéljenek a száraz tények: a Margit-hidat 1900-ban mázolták s a szokásos hat év helyett csak tizenegy esztendő

mulva, 1911-ben volt újra mázolandó. Hasonlóan a Ferenc József-hid is tizenegy évig nem igényelt újabb mázolást; ezt a hidat legutóbb 1912 őszén mázolták Krayer-féle hidfestékkel. A Lánchid pedig, melyet 1905-ben mázoltak Krayer-féle hidfestékkel, az újjáépítésig nem is fog újabb festést igényelni.

Ez a bizonyítvány, melyet az állami vegyvizsgáló laboratórium vegyelemzésének figyelembe vételével állítottak ki, érdekes dokumentuma annak, hogy a magyar hidfestékgyártás a legmagasabb technikai követelményeket is messze túlhaladja.

BUDAPESTI M. KIR. ÁLLAMI HIDAK
IGAZGATÓSÁGA

BUDAPEST, II. FŐ-UTCA 1. (KAROLYI-PÓLYA)
TELEFON: 8-03.

4 1 8. szám
1913.

B I Z O N Y I T V Á N Y

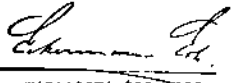
Igazgatóság igazolja, hogy a bpesti m. kir. állami hidak újonnan való mázolásához a szükséges hidfestéket és lencelakencét sok éven keresztül Krayer E. és Társa festék, kence és lakkgyára, cs. és kir. udv. szállítók budapesti cég szállítja. Ezen anyagok állami vegyvizsgáló laboratóriumokban vegyelemzésnek vetettek alá, melynek eredménye-kepen megállapították, hogy a szállított festékek és kencek minden tekintetben megfelelő és jó minőségűeknek bizonyultak.

A Margit-híd mely 1900-ban Krayer féle festékkel mázoltatott nem a szokásos hat év helyett, hanem csak tizenegy év múlva 1911-ben volt újra mázolandó.

Hasonlóan a Ferenc József híd mely 1912-ben mázoltatott újra Krayer féle festékkel ugyancsak tizenegy évig állta az 1901 évben Krayer féle festékkel történt mázolást.

Igy a Lánchid is, mely utóljára 1905 évben mázoltatott Krayer féle festékkel, állja a mázolást és újjáépítésig nem is fog újra mázoltatni.

Budapest, 1913 február hó 18-án.

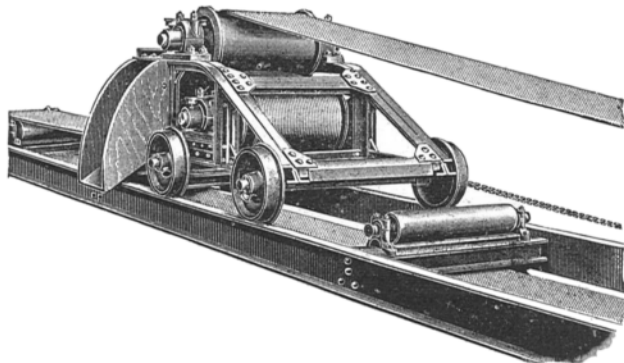

ministeri tanácsos.

Bromberger Maschinenbau-Anstalt G. m. b. H.

Modern szállítóberendezések ♦ Prinzenthal bei Bromberg

speciális gyára

Minden nagyságú és teljesítményű berendezések tervezése s kivitele

Szalagszállítóberendezés szabadalm. automatikus elosztókocsival

Mindennemű transportörök, elevátorok minden anyag részére, továbbá **szalagszállítók**, szállító-csigák, felvonók, daruk, mindennemű emelőgépek.

Drótkötélpályák, elektr. függővasutak, hajó-kirakodó berendezések, szén-, kőtörő és tárolóberendezések, továbbá minden egyéb szállítóberendezések.

A brombergi gépgyár vezérképviselte:

Faber és Erdélyi okl. gépészmérnök

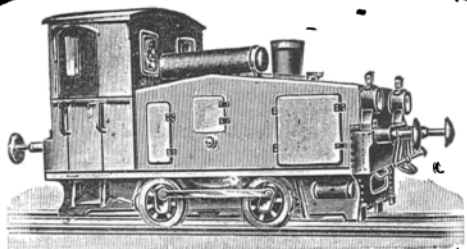
≡ ≡ ≡ **műszaki irodája** ≡ ≡ ≡

Budapest, VI., Váci-körút 57/a. ♦ Telefon 5—32.

Üzletközvetítést díjazunk.

OBERURSELI

motortársaság K. f.

Oberurseli-lokomotivok

benzin-, benzol- és spiritusz-üzemre.
Bánya-, mezei és rendezői vasutakra.
A legújabb bányarendőri előírásoknak megfelelőleg.

Wien VI. Gumpendorferstr. 72.

(1218/33)

Transmissiókat

a legmodernebb kivitelben, gyűrűs kenésű olajtakarék Calypsol és golyós csapágyakkal. ::: Szab. Leffler

dörzskapcsolók

Tervez és szállít legolcsóbb árban =

Kronberger József

okl. gépészmérnök
Bpest, V., Erzsébet-tér 2.

Mérnöki látogatás, költségvetés díjtalan. =

Telefon 146—63.

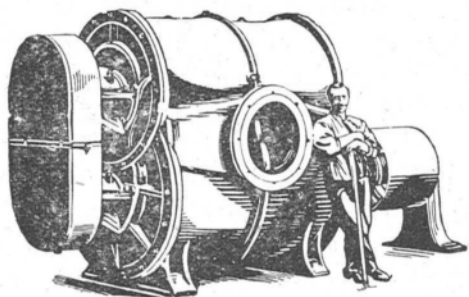
Spezialität:

Gabel-Schaufel-Spaten-Reden-Hammer-Stiele
sowie alle Stielarten liefert billigt
Holz-Industrie Ludwig Müller
Neustadt 1/4 Haardt (Rheinpfalz.)

(1192/41)

Ha érdeklődik, vagy ha rendel, hivatkozzék „A Bányára“

Centrifugális és körforgó SZIVATTYÚK, FÚVÓK, GÁZSZIVÓK,

Turbinaszivattyúk és turbokompressorok.
C. H. Jaeger & Co., Leipzig Plagwitz.

Vezérképviselő a magyar korona országában:
VECSEY JENŐ okl. gépészmérnök,
Budapest, V., Lipót-körút 21. Telefon 105—84.

(1163/38)

